

* Instytut Psychologii UG
* Department of Psychology, University of Gdansk
** Instytut Położnictwa i Chorób Kobietych AMG
** Department of Obstetrics and Gynecology, Medical University of Gdansk
*** Szpital Wojewódzki w Gdańsku
*** Department of Obstetrics and Gynecology, Regional Hospital in Gdansk

MARIOLA BIDZAN*, ANETA GROSZYK*, JERZY SMUTEK**,
MAGDALENA GRZYBOWSKA ***

***Sexual sphere of women treated for urinary incontinence in the light
of research based on the projective test of Rorschach***

**Sfera seksualna kobiet leczonych z powodu wysiłkowego nietrzymania moczu
w świetle badania testem projekcyjnym Rorschacha**

Nietrzymanie moczu (NM) jest stanem dotykającym ludzi na całym świecie od wielu stuleci. Szacuje się, iż problem ten występuje u 35% starszych i u ok. 28% młodszych kobiet (Thom 1997). Jego znaczne rozpowszechnienie i charakter objawów sprawiają, że NM jest wymieniane wśród dolegliwości mających największy wpływ na funkcjonowanie psychofizyczne całej populacji kobiet. NM jest dolegliwością piętnującą społecznie, stąd wiele kobiet nią dotkniętych wstydzi się o niej mówić nawet lekarzowi, gdyż dotyczy ona intymnych części ciała i potrzeb fizjologicznych. Z badań dotychczas przeprowadzonych wynika, że istnieje związek między dysfunkcjami uroginekologicznymi a dysfunkcjami seksualnymi (Shaw 2002). Z powodu NM u ok. 25% pacjentek w trakcie stosunku pojawia się gubienie moczu, 35% ma problemy z osiągnięciem orgazmu (Gordon 1999, Krauze – Balwińska i wsp. 2001). Kobiety z NM często unikają kontaktów seksualnych (Norton 1988), odczuwają mniejszą satysfakcję we współżyciu (Bieliński 1995, Gungor i wsp. 1997).

Celem pracy jest ocena sfery seksualnej kobiet dotkniętych wysiłkowym nieotrzymaniem moczu (WNM) z wykorzystaniem projekcyjnej metody badania osobowości – testu plam atramentowych Rorschacha.

MATERIAŁ I METODA

Badaniom poddano 30 kobiet w wieku 40 - 70 lat leczonych z powodu WNM w Instytucie Położnictwa i Chorób Kobietych AMG.

Większość badanych pozostawała w związku małżeńskim (9 z GE i 11 z GK), 1 osoba (z GK) była zamężna po raz drugi, 5 pacjentek (wszystkie z GK) było rozwiedzionych, 2 były wdowami (obie z GE) i po 1 pacjentce z obu grup pozostawało w związku nieformalnym.

Grupę eksperymentalną (GE) stanowiło 12 z nich, które zgodziły się nie tylko na wypełnienie ankiety, ale również na zbadanie Testem Rorschacha, natomiast grupa kontrolna

(GK) obejmowała 18 osób, które nie chciały zaakceptować odmiennej od dotąd wykonywanych metod badania.

W badaniach zastosowano ankietę własną oraz Test plam atramentowych Rorschacha.

WYNIKI BADANIA TESTEM RORSCHACHA

W naszej pracy wykorzystamy tylko te elementy badania testem Rorschacha, które są związane z seksualnym funkcjonowaniem badanych osób.

Poniższa tabela zawiera wypowiedzi badanych o nietypowej lub powtarzającej się treści.

Tab. I

Nr tabeli	Nietypowe wypowiedzi	Wypowiedzi powtarzające się
I	Przekrój macicy	Nietoperz, ptaki, kręgosłup, narządy rodne, owady, skrzydła
II	Ranny ptak w locie	Kwiat, motyl, krew, plamy
III	Plamienie podczas stosunku	Ludzie
IV	Chore płuca, sprawy chorobowe	Owady (pająki), nietoperz, zwierzęta, kręgosłup
V	Rak – sprawy chorobowe	Nietoperz, motyl
VI	Rak – sprawy chorobowe	Skóra ściągnięta ze zwierzęcia
VII	Plamy życiowe w człowieku	Plamki, chmurki, pochwa, narządy rodne
VIII	Wygryziona przestrzeń, pępowna, okres miesiączkowania	Żaglówka, zwierzęta, płuca, motyle, kości
IX	Przewrócony jeleń na tle wody w lustrzanym odbiciu	Niedźwiedzie, kwiaty, raki, płuca, kości
X	Nadzieja – fruwa do nieba	Narządy kobiece i męskie, kwiaty, robaczki, kręgosłup, organy wewnętrzne

Jak wynika z tabeli badane przez nas osoby dawały wiele wypowiedzi o treści erotycznej, związanej z narządami płciowymi lub też z samym stosunkiem, co może świadczyć o zainteresowaniu tą sferą życia. Interesujący, a zarazem niepokojący jest fakt występowania w wielu wypowiedziach badanych kobiet treści anatomicznych, związanych z anatomią miękką lub twardą, jak również występowanie wypowiedzi o cechach dewitalizacji.

SZOKI

Tzw. szoki na ekspozycję tablic Rorschacha mogą pojawiać się w odpowiedzi na światłocienie lub barwę i wskazują na przeżywanie lęków.

Badane przez nas pacjentki (z GE) przeżywały częste szoki na pewne powtarzające się tablice. 41% badanych wykazało szoki na tablice kolorowe, co może świadczyć o przeżywaniu lęku lub agresji. Natomiast 25 % pacjentek wykazało szoki na tablice ciemne, co często jest objawem traumatyzującego stosunku do kogoś z otoczenia. Zwraca uwagę częstsze występowanie szoków „c” na tablice ciemne, co może świadczyć o częstym zahamowaniu działania z powodu nadmiernego lęku.

Najczęściej występującym szokiem wśród badanych osób był szok na tablicę IX (83% badanych), tablica ta ma dla wielu badanych osób znaczenie seksualne, stąd wydaje się, iż w przypadku badanych kobiet może to świadczyć o ambiwalencji w zakresie odbywania stosunków płciowych.

Kolejnymi tablicami wywołującymi szoki seksualne są tablice VI i VII. U kobiet szok na tablicę VI często wyjaśnia się lękiem przed kontaktem seksualnym, natomiast szok na tablicę

cę VII może sugerować konflikty natury seksualnej, ambiwalencję w tej sferze funkcjonowania. Może także wyrażać wątpliwości i lęki dotyczące roli seksualnej badanych osób.

Istotnym wydaje się także fakt przeżywania przez 58% badanych szoku na tablicę II, często nazywanego szokiem próżni. Szok ten u kobiet może być interpretowany jako nieświadomy protest przeciwko biologicznej roli kobiecej.

Szok na tablicę X ujawniło 50% badanych, która ujawnia lęki, ambiwalencję oraz wahanie dotyczące potencjalnych zdolności danej osoby do zabezpieczenia swej przyszłości.

OMÓWIENIE

Kobiety cierpiące na WNM, które zgodziły się wziąć udział w części badania obejmującej zastosowanie nietypowej procedury badawczej (projekcyjny test plam atramentowych) skupiały uwagę na aspektach związanych ze sprawami chorobowymi, m.in. na problemach, jakie pojawiały się w ich seksualnym funkcjonowaniu. Pojawiały się u nich lęki przed stosunkiem seksualnym oraz brak utożsamiania się w pełni z rolą kobiecą, bądź też konflikty wewnętrzne oparte na tym podłożu.

Ta różnica może świadczyć o tym, że badane na tyle często odczuwają trudności związane z funkcjonowaniem w sferze seksualnej, że chętnie dzielą się ze swoimi problemami z przedstawicielami świata medycznego, co może być formą poszukiwania pomocy. Te kobiety, które nie przejawiają takich problemów najprawdopodobniej nie odczuwają potrzeby mówienia o tym.

Z treści wypowiedzi, determinant oraz przejawianych szoków wynika także, że ok. 60% badanych kobiet przejawia cechy nerwicowe, szczególnie nasilony był u nich poziom lęku i egocentryzmu, występowały problemy z dojrzałą kontrolą emocji.

Analiza wypowiedzi determinowanych światłowieniem wskazuje także na rolę, jaką spełniają lęki w życiu jednostki, czy pobudzają ją do działania, czy też hamują oraz, czy jednostka broni się przed nimi walką czy ucieczką. 75% badanych przez nas kobiet wykazywała tendencje do uśmierzania lęków poprzez zmniejszenie aktywności w dziedzinie wywołującej lęk. Zgodne to jest z innymi naszymi badaniami w tym zakresie (Bidzan, Smutek, Mielnik 1998, Bidzan, Smutek, Grzybowska 2004).

WNIOSKI

1. Badane skupiają dużą uwagę na sferze seksualnej, która niejednokrotnie jest zaburzona, co przejawia się w trudnościach we współżyciu seksualnym, poczuciu posiadania braków w roli seksualnej, jak również akceptacji siebie w społecznej roli kobiety, związane jest to z WNM.
2. Odczuwane trudności sprzyjają szukaniu pomocy u specjalistów.

PIŚMIENNICTWO

1. Bidzan M., Smutek J., Mielnik J. (1998): Strategie radzenia sobie ze stresem u kobiet leczonych operacyjnie z powodu nowotworów narządów rodnych. *Psychoonkologia* 3, 41 – 48.
2. Bidzan M., Smutek J., Grzybowska M. (2004): Strategie radzenia sobie ze stresem kobiet z nietrzymaniem moczu (w druku)
3. Bielicki K., Cisło M. (1995): Społeczne aspekty występowania nietrzymania moczu u kobiet. W: (red.) Wilczyński A: Materiały Jubileuszowego Sympozjum Położniczo – Ginekologicznego 45 – lecia pracy naukowo – zawodowej Prof. dr hab. Jerzego Roba-

- czyńskiego w I Katedrze Katedrze Klinice Akademii Medycznej we Wrocławiu oraz Ośrodka Naukowo – Badawczym w Świeradowie – Zdroju. Wrocław.
4. Gordon (1999): Sexual dysfunction in women attending an urogynecology clinic. *Int Gyn J* 10, 325 – 328.
  5. Grzywak – Kaczyńska M. (1967): Podręcznik do metody Rorschacha. PZWL, Warszawa.
  6. Norton P. A., MacDonald L.D., Sedgwick P.M., Stanton S.L. (1988): Distress and delay associated with urinary incontinence, frequency and urgency in women. *Br Med J*, 303, 1308 – 12.
  7. Piotrowski Z. A. (1991): Perceptanaliza: zmodyfikowane, poszerzone i usystematyzowane opracowanie metody Rorschacha. Polskie Tow. Higieny Psych., Warszawa.
  8. Shaw Ch. (2002): A Systematic Review of the Literature on the Prevalence of Sexual Impairment In Women with Urinary Incontinence and the Prevalence of Urinary Leakage during Sexual Activity. *European Urology* 42, 432 – 440.
  9. Thom D.H., van der Eeden S.K., Bron J.S. (1997): Evaluation of parturition and other reproductive variables as risk factors for urinary incontinence in later life. *Obstetrics and Gynecology* 90, 983 – 989.

STRESZCZENIE

Celem pracy jest ocena sfery seksualnej kobiet dotkniętych wysiłkowym nietrzymaniem moczu z wykorzystaniem projekcyjnej metody badania osobowości – testu plam atramentowych Rorschacha.

Badaniom poddano 30 kobiet w wieku 40-70 lat leczonych z powodu wysiłkowego nietrzymania moczu w Instytucie Położnictwa i Chorób Kobięcych AM w Gdańsku. Zastosowano ankietę własną oraz Test Plam Atramentowych Rorschacha. Grupę eksperymentalną (GE) stanowiło 12 z nich, które zgodziły się nie tylko na wypełnienie ankiety, ale również na zbadanie Testem Rorschacha, natomiast grupa kontrolna (GK) obejmowała 18 osób, które nie chciały zaakceptować odmiennej od dotąd wykonywanych metod badania.

Wyniki badań wskazują, że badane skupiają dużą uwagę na sferze seksualnej, która niejednokrotnie jest zaburzona, co przejawia się w trudnościach we współżyciu seksualnym, poczuciu posiadania braków w roli seksualnej, jak również akceptacji siebie w roli kobiety. Wypowiedzi, które wskazują na te problemy zawierały treść erotyczną, związaną z narządami płciowymi lub/i też samym stosunkiem, w odpowiedzi na kilka tablic (IX, VI, VII,II) pojawiły się szoki, świadczące o przeżywaniu przez badane kobiety lęku, agresji, zahamowaniu działania z powodu silnego lęku, ambiwalencji w zakresie odbywania stosunków płciowych oraz lęku przed kontaktem seksualnym. Odczuwane trudności sprzyjają szukaniu pomocy u specjalistów.

ABSTRACT

The aim of this work is to assess the sexual sphere of the women afflicted with stress urinary incontinence with the use of projective method of personality test – the Rorschach Inkblot Method.

Thirty women between 40 and 70 years of age, who were treated for stress urinary incontinence at Department of Obstetrics and Gynecology of Medical University in Gdańsk,

were subjected to tests. Self-written questionnaire and the Rorschach Inkblot Method were applied. The Experimental Group (GE) consisted of twelve of the patients who had agreed not only to fill out the questionnaire but also to undergo the Rorschach test whereas the check group (GK) consisted of 18 patients who did not accept different method from the previously used.

The outcome of the research shows that the patients put an emphasis on very often disordered sexual sphere, which shows itself in problems with sexual intercourse, feeling of deficiency in sexual role and also problems with accepting oneself in the role of a woman. The comments that indicated such problems show that the women focus their attention on the subject of eroticism related to reproductive organs or/and the sexual intercourse itself. Answers to a few tables (IX, VI, VII, II) showed reaction of shock proving that these women were going through anxiety, aggression, inhibition of action because of strong apprehension, ambivalence during intercourse and fear of sexual contact. These difficulties induced the patients to seek help with specialists.